

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 04 Şubat 2022
Sayı : 2085

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Günün Yirmi Dört Saate Taksimine Dair Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin
Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 04.02.2022

Dr. Sibel ÖZDEMİR
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	İçişleri	
Esas Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji	
Tarih: 08 Şubat 2022		Esas No: 2/4152

T B M M
KANUNLAR VE KARARLAR BSK.LIGI
07 Subat 2022
Maden 3-31

TBMM
GENEL EVRAK
07 Subat 2022
No. 961231
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Türkiye, Dünya coğrafyası üzerinde 26° ile 45° Doğu boylamları ve 36° ile 42° Kuzey enlemleri arasında dikdörtgen şeklinde bir alanda ve Doğu Avrupa Saati'nde yer almaktadır. Türkiye'nin doğusu ile batısı arasında 19 derecelik bir fark bulunmaktadır. Bu fark da 76 dakikaya, yani 1 saat 16 dakikaya karşılık gelmektedir. 2 Ekim 2018 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan Karar'la gün ışığından daha fazla yararlanılması ve enerji tasarrufu sağlanacağı iddiasıyla kalıcı yaz saati uygulaması kalıcı hâle getirildi. Böylece bütün yurttaki uygulanan mevcut ileri saat uygulamasının (tüm yıl yaz saati, GMT+3) her sene ve yıl boyu sürdürülmesinin kararlaştırıldığı belirtildi. Dolayısıyla Iğdır'dan geçen 45° Doğu boylamı dairesini esas alan bir saat dilimine göre Türkiye gibi büyük bir ülke sosyal ve ekonomik yaşamını dönüştürmek zorunda bırakıldı.

Oysa Türkiye'nin orta noktası 37,5° Doğu boylamıdır. Bu çizgi, Ordu ilinin Fatsa ilçesi ile Gaziantep ilinin Oğuzeli çizgisidir. EPDK'nin Kasım 2021 tarihli Elektrik Piyasası Sektör Raporu'na göre Türkiye genelinde 47 milyon 189 bin 111 elektrik abonesi bulunmaktadır. Bu elektrik abonelerinin yüzde 13'ü Ordu/Fatsa-Gaziantep/Oğuzeli çizgisinin doğusunda, yüzde 87'si ise batısında yaşamaktadır. Bu veriye göre, elektrik abonelerinin yüzde 87'si sosyal ve ekonomik yaşamlarını bu saat dilimine göre yapmaya mecbur bırakılıyorsa burada 'tasarruf yapılıyor' denilemez.

Türkiye'de 1973 yılından 2016 yılına kadar yapılan bilimsel açıklamalara göre kış ve yaz saati uygulamasının ülkemizin enerji tasarrufuna katkı sağladığı açıklanmaktaydı. Ancak 2016 yılında 'tasarruf edileceği' iddiasıyla bunun tam tersi bir açıklama ile kış saati uygulamasından vazgeçildi. Sadece İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) tarafından hazırlanan fakat detayları kamuoyu ile paylaşılmayan bir rapora göre yüzde 1,95'lik tasarruf sağlandığı açıklansa da bu durum diğer bilimsel çalışmalarla teyit edilememiştir.

İTÜ, yaptığı açıklamayla kalıcı yaz saati uygulamasının başlamasından itibaren elde edilen toplam tasarrufun 6,82 milyar kWh'yi bulduğunu ileri sürmektedir. Oysa resmî verilere göre kalıcı yaz saati uygulamasının yapıldığı kış aylarında bir önceki yıla göre toplamda elektrik tüketiminde 7,1 milyar kWh saatlik artış yaşanmıştır. Uygulamanın ilk yılında kış saatine dönmeyen beşinci ayında Türkiye'nin toplam enerji tüketimi yüzde 12,6 artmıştır. Dahası söz konusu dönemde elektrik tüketimini önemli ölçüde etkileyecek kadar sanayi üretiminde bir büyüme söz konusu olmamıştır. Uygulamanın başlaması ve tüketimin de artmasıyla doğal olarak elektrik üretim şirketlerinin daha fazla üretilip daha fazla satış yaparak daha fazla kâr etmeleri sağlanmıştır. 2016 ile 2020 yılları arasında elektrik şirketlerinde devlet, 110 milyar lira ödeme yapmıştır. 2021 yılının sadece 11 ayında elektrik şirketlerine devlet kasasından 49 milyar lira ödenmiştir. Uygulamaya devam edilmesine gerekçe olarak öne sürüldüğü gibi enerji tasarrufu ile şirketlere aktarılan kamu kaynakları karşılaştırıldığında bu uygulamadan elektrik şirketlerinin çok kazançlı çıktığı ortaya çıkmaktadır.

Gün ışığından daha fazla yararlanılması ve kalıcı saat uygulaması arasındaki ilişki konusunda yapılan ve Energy Reports dergisinde yayınlanan bilimsel bir çalışmada (*Daylight Saving Time policy and energy consumption*), 2012-2020 yılları arasındaki 8 yıllık enerji tüketimi ve temel atmosferik veriler incelenmiştir. Buna göre Türkiye'de beş yıldır uygulanmakta olan kalıcı yaz saati ile enerji tasarrufu sağlanmadığı gibi, günlük yük eğrisinde sürekli bir ötelemeye de sebep olmadığı açıkça ortaya konulmuştur.

Uygulamayı değerlendiren Elektrik Mühendisleri Odasına göre, söz konusu uygulama ile özellikle Batı'ya doğru gidildikçe GMT+3'ün kış aylarında da uygulanması ile sabah karanlık ve alacakaranlıkta uyanıp işlerine, okullarına giden yurttaşlarımız akşam saatlerinde de yine karanlık ve alacakaranlıkta kalmaktadır. Bu durumun trafik, psikoloji, enerji tüketimi, kamu güvenliği gibi pek çok konuda olumsuz etki yaptığı bilinmektedir. Fransa, Almanya, İngiltere ve İtalya başta olmak üzere tüm Avrupa, gün ışığından daha fazla yararlanmak ve enerji tasarrufu yapmak için yaz saati ve kış saati uygulamasında yarar görüp birlikte uygulamaktadır. Ülkemizde ise sadece kış saati uygulamasına son verilmemiş, yaz saati uygulaması kalıcı hâle getirilerek Türkiye'nin saat dilimi, Avrupa ülkeleri ile özellikle ticari, ekonomik entegrasyon avantajı göz ardı edilerek Doğu'ya kaydırılmıştır.

Diğer yandan, elektrik abonelerinin faturalara ödediğı tutarlar da astronomik oranlarda artış yaşanmıştır. 1 Ocak 2022 itibariyle elektrik tüketimine yönelik fiyat artışı ve kademeli tarifeye geçiş, özelleştirme politikaları kapsamında elektrik üretim ve dağıtım şirketlerine kamu kaynaklarının aktarımıdır. Elektrik üretiminde kamu payı sadece yüzde 17 civarında iken özel sektör payı ise yüzde 83'e yükselmiştir. Üretimdeki payı artan özel sektör, fiyatları da saat uygulamasını da belirlemektedir.

Kalıcı yaz saatinin uygulanmaya başladığı tarihten bugüne aradan geçen sürede milyonlarca vatandaşın can güvenliği ve sağlığı tehlikeye atılmıştır. Sokak aydınlatmasının olmadığı ya da yetersiz olduğu yerlerden geçmek zorunda olan kişilerde kaygı ve korku duygularında artış yaşanmıştır. Uygulamadan en çok etkilenen kesimler arasında öğrenciler ve işe giden kadınlar yer almıştır. Çok erken saatlerde ve gün ışımadan uyanmak, yola çıkmak ve hatta derse girmek zorunda kalan öğrencilerin başarı durumlarının düştüğü gözlenmiştir. Sabahları karanlıkta okula gitmek durumunda kalan öğrenciler, akşamları da hava kararınca okuldan çıkmak zorunda bırakılmaktadır. Ayrıca karanlıkta işe gidenlerin ve işe başlayanların iş verimliliğinin düştüğü kaydedilmiştir.

Kalıcı yaz saati uygulaması psikolojik tahribatlara da neden olmaktadır. Kış aylarında yaz saatinin uygulanması, biyolojik saatin işleyişini bozmaktadır. Sosyal saat ile biyolojik saat arasındaki mesafe uzadıkça uyum sorunları yaşanmaktadır. Gün ışığı ile daha az temas edilen kış aylarında okul ve çalışma saatlerinin gün ışığı ile maksimum temas edebilecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde uygulamanın toplum psikolojisine ve halk sağlığına olan olumsuz etkileri her geçen gün artmaya devam edecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile gün ışığından daha fazla yararlanılması, enerji tasarrufunun sağlanması, kalıcı yaz saati uygulamasının çalışanlar ve özellikle öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesi amacıyla kalıcı yaz saati uygulamasının kaldırılması sağlanmaktadır.

MADDE 2- Madde ile 697 sayılı Kanun'a geçici madde eklenerek Kanun'un ihdas ettiği kış saati uygulamasına geçişin temin edilmesi ve yaşanan mağduriyetlerin ortadan kaldırılması hedeflenmiştir.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

GÜNÜN YİRMİ DÖRT SAATE TAKSİMİNE DAİR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/12/1925 tarihli ve 697 sayılı Günün Yirmi Dört Saate Taksimine Dair Kanunun 2 nci maddesi aŐağıdaki Şekilde deėiŐtirilmiŐtir.

“MADDE 2- Grini ’e göre otuzuncu derecede bulunan boylam dairesi bütün Türkiye Cumhuriyeti saatleri için esas alınır. Türkiye Cumhuriyeti’nde her yıl mart ayının son pazar günü saatler; saat 03:00’te bir saat ileri ve ekim ayının son pazar günü saat 04:00’te bir saat geri alınır.”

MADDE 2- 697 sayılı Kanuna aŐağıdaki geçici madde eklenmiŐtir.

“GE ICI MADDE 1- Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüėe girdiėi tarihte bir sonraki haftanın pazar günü saatler bu maddeyi ihdas eden Kanuna uygun Şekilde düzenlenir.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

